SULA KOMMUNE
Valstyret

INNKALLING MØTE NR. 1/19

Møtedato: 19.03.2019
Møtestad: Rådhuset, møterom 4. etg
Møtetid: Kl. 16:00

Eventuelt forfall skal meldast til servicetorget, tlf 70 19 91 00.
Varamedlemmer møter berre etter nærare innkalling frå administrasjonen.
Møtet er ope for publikum.

Sula kommune
13.03.19

Jim Arve Røssevoll
utvalsleiar

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel	Gradering
001/19	Godkjenning av møtebok nr. 3/17	
002/19	Valstyret sitt ansvar - delegasjon av oppgåver og fullmakter	
003/19	Referatsaker	
001/19	Endringer i valgforskriften	
002/19	Stemmesedlar til fylkestingvalet 2019	

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandlar:	Åge Erstad Remvik	Arkiv:	K1-033
Arkivsaksnr:	19/555 19/6359		

Godkjenning av møtebok nr. 3/17

Utval:	**Møtedato:**	**Saksnr.:**
Valstyret	19.03.2019	001/19

Rådmannen si innstilling:
Møteprotokollen vert godkjent.

Tittel	**Dok.ID**
Protokoll - Valstyret - 12.09.2017	321081

SULA KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL NR. 3/17

VALSTYRET

Møtedato: 12.09.2017 **Møtetid:** Kl. 18:00 - 19:00
Møtestad: Rådhuset, møterom 1.etg.

Følgjande medlem møtte	**Parti**
Jim Arve Røssevoll	AP
Marthe Strandman Urvik	FRP
Vibeke Bjørkavåg	H
Svein Værnes	KRF
Jan Magnar Sandvik	SUL

Møteleiar:	Jim Arve Røssevoll
Frå administrasjonen:	Formannskapssekretær Åge Erstad Remvik
Innkalling:	Ingen merknad.
Sakliste:	Ingen merknad
Utlevert i møtet:	Kopi av valstyret sin protokoll, frammøtestatistikk for valet og krinsvis oppteljingsresultat.
Behandla saker:	009/17
Orientering:	-
Sp.mål/interpell.:	-
Diverse:	-

Underskrifter:

Vibeke Bjørkavåg | Jim Arve Røssevoll | Jan Magnar Sandvik

Åge Erstad Remvik
referent

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel	Gradering
009/17	Godkjenning av valstyret sin protokoll	

009/17: Godkjenning av valstyret sin protokoll

Rådmannen si innstilling:
Protokollen vert godkjent.

Behandling i Valstyret 12.09.2017

Avvik i protokollen vart drøfta, og det vart påpeikt at problemet med bruk av «omslag» rundt stemmesettelen fortsatt er eit problem. Det vart gjort greie for feilrapportering i EVA frå stemmestyret i Langevåg, der 11 blanke stemmer vart ført i feltet for stemmer til Alliansen. Dette er ein feil som helst ikkje skal skje, men som lar seg oppdage og korrigere på ein god måte då setlana vert talde i (minst) to omgongar.

Det vart vidare drøfta at kapasiteten i førehandsstemmelokalet må aukast til neste val, dersom talet på førehandsstemmer skal halde fram med å auke tilsvarande.

Valstyret var samde om at tilgjengelegheit for funksjonhemma bør betrast ute i krinsane, med tanke på valavlukke, stemmesettelstativ mv.

Protokollen vart samrøystes godkjent.

VALS- 009/17 Vedtak:
Protokollen vert godkjent.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandlar:	Åge Erstad Remvik	Arkiv:	K1-014
Arkivsaksnr:	18/457 19/6254		

Valstyret sitt ansvar - delegasjon av oppgåver og fullmakter

Utval:	Møtedato:	Saksnr.:
Valstyret	19.03.2019	002/19

Rådmannen si innstilling:
Valstyret vedtar med heimel i kommunelova §§ 10 nr. 4 og 23 nr. 4 å delegere sine fullmakter og oppgåver etter vallova i samsvar med oppstillinga i vedlegg til denne saka.

Dei oppgåvene som ikkje kan delegerast og som er lista opp i saksutgreiinga, skal leggast fram for valstyret for avgjerd.

Tittel	Dok.ID
Delegasjon av mynde - valet 2019	394660

Bakgrunn for saka:
For å sikre ei korrekt og god praktisk gjennomføring av både førebuingsfasen og sjølve valet bør mynde og arbeidsoppgåver vere fordelt mellom kommunestyret, valstyret og administrasjonen.

Kommunestyret sjølv har vedtatt (sak 083/18) at det skal haldast val over ein dag, og at valkrinsane skal vere uendra frå stortingsvalet i 2017. Talet på representantar i kommunestyret skal fortsatt vere 29.

Valstyret sitt mynde går fram av delegasjonsreglementet:

***"Valstyre**, jf. Lov om valg til Stortinget, fylkestinget og kommunestyrer (valgloven) av 28.06.2002 nr.57 § 4-1. Valstyret består av 5 medlemer (veljast blant formannskapet sine medlemer og tilpassast regelen om at begge kjønn skal vere representerte med minimum 40%) og har ansvaret for førebuing og gjennomføring av offentlege val. All mynde etter vallova som ikkje er lagt til kommunestyret sjølv, vert delegert til valstyret. Valstyret har høve til vidaredelegering til leiaren, arbeidsgrupper eller rådmannen."*

Av praktiske årsaker bør valstyret som tidlegare delegere flest mogleg av oppgåvene til administrasjonen. Kva oppgåver dette er aktuelt for går fram av vedlegget, og er vurdert ut frå om dei bør reknast som prinsipielle eller ikkje.

Saksopplysningar:

Dei oppgåvene som ikkje kan eller ikkje bør delegerast frå valstyret, må behandlast av valstyret sjølv. Dette gjeld følgjande oppgåver:

- Svarfrist for listekandidatar som ønskjer å be seg fritatt frå å stå på liste
- avgjere evt. klager og protestar på føringa av manntalet (§ 2-3)
- fastsette tidsfristar og stad for utlegging av manntalet til offentleg ettersyn (§ 2-6)
- avgjere kva opplysningar som skal stå på vallistene/stemmesetlane (§6-1)
- formelt godkjenne vallistene (§6-6)
- bestemme kvar førehandsstemminga skal gå føre seg
- fastsette frist for sjuke og uføre til å søkje om å få førehandsstemme der dei oppheld seg (§8-3)
- bestemme kvar stemmegivinga på valtinget skal gå føre seg og tidspunktet for stemmegivinga (§9-3)
- godkjenne protokoll for valet (§10-7)
- foreta valoppgjer med mandatfordeling og kandidatoppgjer (§§11-12). (Om valet er gyldig eller ikkje skal vedtakast av det nyvalde kommunestyret).
- motta og behandle evt. klagar på førebuing og gjennomføring av valet og valoppgjeret (§13.2)

Tre oppgåver bør delegerast til leiaren for valstyret:

- varsle dei valde representantane om valet (§§11-13)
- foreta nytt valoppgjer dersom ein representant/vararepresentant-plass vert ståande tom
- oppnemne stemmemottakarar for førehandsrøystinga
- behandle søknader om fritak frå å stå på valliste frå ”*den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten*” (§3-4). Etter ordlyden i paragrafen er det ikkje opna for noko form for vurdering av fritaksgrunn, den som innan fristen ber om å sleppe å stå på liste skal få sitt ønske innfridd. Rådmannen foreslår derfor at dette vert handtert av leiaren for valstyret, i samråd med valsekretariatet.

Dei andre oppgåvene som etter lova er lagt til valstyret, bør delegerast til administrasjonen.

-

Vår ref.:	**Saksbeh.:**	**Ark.:**	**Dykkar ref.:**	**Dato:**
19/6304	ÅRE	014		11.03.2019

Delegasjon av mynde - valet 2019

sjå §	Innhald	Merknad	Delegasjon
2-3 nr 1	Ansvar for å føre manntal over alle personar med stemmerett i kommunen	Ansvaret går på at det skal førast eit manntal. Det er klare reglar for kven som skal og kan førast inn i manntalet. Folkeregistermyndigheitene skal stille alle grunnlagsdata og det er i praksis også dei som handhevar reglane.	Det praktiske arbeidet vert utført av administrasjonen Ansvaret kan ikkje delegerast, og evt. klager og protestar skal leggast fram for valstyret.
2-6	Manntalet skal leggast ut til offentleg ettersyn straks det er mogleg etter "skjeringsdatoen" 30. juni og det skal ligge ute til og med valdagen. Tid og stad for utlegginga og klagerett skal kunngjerast.	Lova fastset ikkje dato for utlegging, men dette skal gjerast så raskt kommunen får tilgang til manntalet i valadministrasjonssystemet.	Administrasjonen står for det praktiske arbeidet. Tid og stad for utlegginga må formelt avgjerast av valstyret.
2-7 nr 3	Manntalet skal oppdaterast så langt fram mot valet som det er praktisk mogleg.	I praksis skjer oppdateringa hos folkeregisteret. Oppdatering skal gjerast så sant det er tid til å kontrollere at det ikkje er dobbeltføring eller at vedk.	Administrasjonen står for det praktiske arbeidet. Avslag på klager/tvilsspørsmål skal avgjerast av valstyret.

Adresse:
Postboks 280
6039 LANGEVÅG

Telefon:
Sentralbord: 70 19 91 00
Saksbeh: 70 19 78 32

E-post:
post@sula.kommune.no
Web:
www.sula.kommune.no

Bankgiro:
4212.23.28079
Skattekonto:
6345 06 15317

Foretaksnr.:
964 980 543

		ikkje har førehandsstemt i ein annan kommune.	
2-8	Valstyret skal sende melding til den som blir berørt av oppdatering pga. søknad, krav om retting eller som følgje av feil.	Folkeregisteret sender også melding til berørte kommunar om innføring i manntalet etter flytting.	Det praktiske arbeidet vert delegert til administrasjonen.
6-6	Valstyret si behandling av listeforslaga: a) legge listeforslaga ut til ettersyn b) underrette kandidatane om at dei står på liste og om fritaksreglar c) fastsette frist for å klage/søke fritak frå å stå på liste d) forhandle med listestillarane om korrigering av evt. feil e) godkjenne listeforslag, om opplysninar om adr. og stilling skal stå på listene, skrivemåte på namn o.l. Evt. tilbake-kalling av listeforslag f) kunngjere godkjende vallister g) trykke stemmesetlar	a) Listeforslaga skal leggast ut til off.ettersyn etter kvart som dei kjem inn. Ingen pålagt kunngjering. Listene vert lagt ut på kommunen si heimeside. b) Lova lyder som følgjer: "Rett til å kreve seg fritatt fra å stå på en liste til kommunestyre- og fylkestingsvalg har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten". c) Det må fastsettast kor lang svarfrist kandidatane skal få på til evt. søknad om fritak frå å stå på lista. d) Listestillarane skal ha rett til å korrigere feil og manglar slik at listene blir i samsvar med lova sine krav. e) Listene skal godkjennast etter at evt. feil er retta opp. Søknader om fritak og kva opplysningar som skal vere med, bør avgjerast samtidig. f) Oppslag på heimesida og annonse i Sulaposten. g) Stemmesetlar skal vere opptrykte før førehandrøystinga startar. Det må avgjerast kor mange stemmesetlar som skal tingast.	A, b,d, f og g vert delegert til administrasjonen. c) Høveleg frist vert foreslått til 10 dagar, inkludert postgang. Administrasjonen får fullmakt til å fastsette datoar utifrå kva tid varselbreva vert sende ut. d) Melding om formelle feil på listene og evt. fritak, skal giast pr. telefon av adm. Tilbakemelding om korrigering av listene (t.d. supplering dersom kanditat får godkjent fritak) må vere gitt innan utgangen av 3. dagen etter at varsel er gitt, varslingsdagen medrekna. e) Kva som skal stå på dei endelege listene/stemmesetlane må avgjerast av valstyret.
8-2 nr 1	Oppnemning av stemmemottakarar for førehandsstemming.	Valstyret skal oppnemne stemmemottakarar.	Mottak av førehandsrøyster gjerast av tilsette i servicekontoret i kommunen.

			Valstyresekretæren får fullmakt til å velje ut personar i samråd med rådmann.
8.3 nr 2	Bestemme kvar førehandsstemminga skal føregå	Stemmegivinga skal gå føre seg i eit eigna lokale, hos oppnemnt stemmemottakar på institusjon og elles der valstyret fastset.	Avgjerast av valstyret sjølv.
8-3 nr 6	Fastsette frist for sjuke og uføre til å søkje om å få førehandsstemme der dei oppheld seg.	Ordninga og søknadsfrist skal kunngjerast. Søknadsfristen må fastsettast til eit tidspunkt mellom tysdag og fredag siste veka før valet.	Avgjerast av valstyret sjølv.
9-3 nr 2	Bestemme kvar stemmegivinga på valtinget skal gå føre seg. Fastsette tida for stemmegivinga og kunngjere dette.	Kommunene har no større friheit til å fastsette opningstidene på valdagen, men stemmegivinga kan ikkje gå føre seg seinare enn kl. 21.00 på måndagen.	Avgjerast av valstyret sjølv.
10-4 nr 1	Oppteljing av stemmeseltar.	Ansvaret er lagt til valstyret, men alt praktis arbeid blir utført av adm. og andre oppnemnde medhjelparar.	Valstyret har ansvaret, men adm. får fullmakt til å engasjere teljekorps og andre medarbeidarar.
10-6 nr 1	Endeleg oppteljing skal gjerast under valstyret sitt tilsyn.	Dette er ei tilsynsoppgåve.	Ansvaret for tilsynet kan ikkje delegerast.
10-6 nr 2	Avgjere om stemmesetlar som ikkje vart tatt med i førebels oppteljing og stemmegivingar som er lagt i særskilt omslag skal godkjennast.	Reglane for godkjenning av stemmesetlar og stemmegiving er klare og gir ikkje rom for skjøn. Endeleg vedtak om vraking bør likevel gjerast av valstyret.	Godkjenningar av ”kurante” stemmegivingar vert delegert til valsekretæren/-valmannskapa. Vrakingar skal avgjerast av valstyret.
10-6 nr 3	Registrering av rettingar	Reglane for godkjenning av rettingar er klare. Vraking bør likevel gjerast av valstyret.	Kurante godkjenningar vert delegert til adm. Vrakingar skal avgjerast av valstyret
10-7	Føre protokoll.	Stemmestyra skal føre protokoll for valtinget på sin stemmestad. Valstyret skal føre samla protokoll over førebuingane, gjennomføringa av både førehandsstemminga og valtinget, mandatfordeling og kandidatkåringa.	Det praktiske arbeidet skal utførast av adm.. Det formelle ansvaret ligg til stemmestyra og valstyret og vert ikkje delegert.
10-8	Sende materiell som gjeld fylkestinget til fylkesvalstyret.	Det er spesifisert kva materiell dette gjeld. Det praktiske arbeidet vert utført av adm., og valstyret si oppgåve vert avgrensa til å ha ansvaret for at sendinga vert utført.	Oppgåva bør delegerast til adm.

11-12	Foreta valoppgjer med mandatfordeling og kandidatoppgjer.	Oppgåva er lagt til valstyret, men blir i praksis utført av valsekretæren og andre valmedhjelparar ved hjelp av dataprogram. Valstyet fører tilsyn og står for den formelle godkjenninga gjennom sin protokoll.	Arbeidet vert delegert til adm., men den formelle godkjenninga vert gjort av valstyret og vert ikkje delegert.
11-13	Varsle dei valde representantane om valet.	Varslinga er ei rein sekretaritatsoppgåve, men breva blir underskrivne av valstyreleiaren.	Utsending av brev vert delegert til adm.
13-2 nr 3	Behandling av evt. klage på førebuing og gjennomføring av valet	På visse vilkår og innan gitte fristar kan det framsettast skriftleg klage på valet. Klaga skal gå til valstyret før vidaresending til departementet som er klageinstans.	Klager skal behandlast av valstyret.
14-2	Foreta nytt valoppgjer dersom ein representantplass eller vararepr. plass blir ståande tom.	Det skal gjerast nytt valoppgjer dersom ein fast representantplass blir ledig. Det skal gjerast nytt valoppgjer når ein varaplass blir ledig, dersom ordføraren finn dette nødvendig. Nytt valoppgjer er bestemt utifrå valresultatet og er rein rutinesak.	Nytt valoppgjer vert delegert til ordføraren.
15-7	Plikt til å gi dei opplysningar og materiell som departementet eller Statistisk Sentralbyrå ber om.	Dette gjeld opplysningar som er nødvendige for å publisere valresultat eller utarbeide offisiell valsatistikk.	Oppgåva vert delegert til adm.

Med helsing

Åge Erstad Remvik
formannskapssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandlar:	Åge Erstad Remvik	Arkiv:	K1-033
Arkivsaksnr:	19/555 19/6523		

Referatsaker

Utval:	**Møtedato:**	**Saksnr.:**
Valstyret	19.03.2019	003/19

Rådmannen si innstilling:
Meldingane vert tekne til etterretning slik dei ligg føre.

Underliggende saker:

Saksnummer	Tittel
001/19	Endringer i valgforskriften
002/19	Stemmesedlar til fylkestingvalet 2019

DET KONGELIGE KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	18/4073-96	15. februar 2019

Endringer i valgforskriften

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i dag fastsatt endringer i valgforskriften som vil få betydning for gjennomføringen av kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019 og stortingsvalget i 2021. Endringene trer i kraft straks.

Den foreløpige opptellingen skal skje manuelt
Departementet har vedtatt en ny bestemmelse i valgforskriften, som fastslår at den foreløpige opptellingen av alle stemmesedler skal skje ved manuell telling. Trygghet og tillit er avgjørende i gjennomføringen av valget. Befolkningen skal være sikre på at vi får et korrekt valgresultat og at de får den sammensetningen av Stortinget, fylkesting og kommunestyrer som de har stemt fram. Dette er helt grunnleggende i vårt demokrati.

Et krav om at den foreløpige opptellingen skal skje manuelt, vil i større grad enn med dagens regelverk sikre to uavhengige opptellinger. Å sørge for at opptellingene er uavhengige bidrar til et mest mulig korrekt opptellingsresultat og befolkningens tillit til at valgresultatet er riktig.

Valgstyret i den enkelte kommune er ansvarlig for opptellingen av stemmesedler. Det følger av valgstyrets ansvar for et korrekt resultat at for store avvik mellom den foreløpige og endelige opptellingen vil medføre at det gjennomføres en kontrolltelling. Valgstyret må i hvert enkelt tilfelle ta stilling til om det er hensiktsmessig med en manuell eller maskinell kontrolltelling.

Departementet har utarbeidet vedlagte veileder til manuell foreløpig opptelling, hvor Valgdirektoratets anbefalinger om gjennomføringen og rutiner for stikkprøver inngår.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon*	Avdeling	Saksbehandler
Postboks 8112 Dep	Akersg. 59	22 24 90 90	Kommunalavdelingen	Cathrine Sørlie
0032 Oslo		Org.nr.		22 24 72 52
postmottak@kmd.dep.no	www.kmd.dep.no	972 417 858		

Øvrige endringer i forskriften
Departementet har i tillegg vedtatt enkelte andre endringer i forskriften. Det er blant annet gjort endringer i bestemmelsen om utforming av stemmesedlene til kommunestyre- og fylkestingsvalg. Endringen var nødvendig som følge av at det i kommuner og fylkeskommuner skal velges flere representanter til kommunestyre og fylkestinget som følge av kommune- og fylkeskommunesammenslåinger. Dette er det ikke tatt høyde for i valgforskriften. I tillegg har departementet endret plasseringen av stempelfeltet på stemmesedlene for kommunestyre- og fylkestingsvalg slik at plasseringen blir identisk med stempelfeltet på stemmesedlene til stortingsvalg.

Departementet har vedtatt å oppheve kravet om at forhåndsstemmegivningene skal sendes som A-post eller på raskere måte da A- og B-post fra 1. januar 20187 er slått sammen til én felles brevstrøm.

Med hilsen

Sølve Monica Steffensen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Siri Dolven
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg
Veileder om manuell foreløpig opptelling etter valgforskriften § 37a

Adresseliste

Agdenes kommune	Rådhuset	7316	LENSVIK
Akershus fylkeskommune	Postboks 1200 Sentrum	0107	OSLO
Alstahaug kommune	Postboks 1006	8805	SANDNESSJØEN
Alta kommune	Postboks 1403	9506	ALTA
Alvdal kommune	Gjelen 3	2560	ALVDAL
Andøy kommune	Postboks 187	8483	ANDENES
Aremark kommune	Rådhuset, Aremarksveien 2276	1798	AREMARK
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Asker kommune	Postboks 353	1372	ASKER
Askim kommune	Postboks 2003	1802	ASKIM
Askvoll kommune	Postboks 174	6988	ASKVOLL
Askøy kommune	Klampavikvegen 1	5300	KLEPPESTØ
Audnedal kommune	Rådhuset	4525	KONSMO
Aukra kommune	Nyjordvegen 12	6480	AUKRA
Aure kommune	Postboks 33	6689	AURE
Aurland kommune	Vangen 1	5745	AURLAND
Aurskog-Høland kommune	Rådhusveien 3	1940	BJØRKELANGEN
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Austevoll kommune	Storebørportalen	5392	STOREBØ
Austrheim kommune	Sætremarka 2	5943	AUSTRHEIM
Averøy kommune	Postboks 152 Bruhagen	6538	AVERØY
Balestrand kommune	Kong Beles veg 20	6899	BALESTRAND
Ballangen kommune	Postboks 44	8546	BALLANGEN
Balsfjord kommune	Rådhusgata 11	9050	STORSTEINNES
Bamble kommune	Postboks 80	3993	LANGESUND
Bardu kommune	Postboks 401	9365	BARDU
Beiarn kommune	Moldjord	8110	MOLDJORD
Berg kommune	Skaland	9385	SKALAND
Bergen kommune	Postboks 7700	5020	BERGEN
Berlevåg kommune	Torget 4	9980	BERLEVÅG
Bindal kommune	Rådhuset	7980	TERRÅK
Birkenes kommune	Postboks 115	4795	BIRKELAND
Bjerkreim kommune	Postboks 17	4389	VIKESÅ
Bjugn kommune	Rådhuset	7160	BJUGN
Bodø kommune	Postboks 319	8001	BODØ
Bokn kommune	Boknatunvegen 37	5561	BOKN

Bremanger kommune	Postboks 104	6721	SVELGEN
Brønnøy kommune	Rådhuset	8905	BRØNNØYSUND
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Bygland kommune	Sentrum 18	4745	BYGLAND
Bykle kommune	Rådhuset	4754	BYKLE
Bærum kommune	Rådhuset	1304	SANDVIKA
Bø kommune	Postboks 83	3833	BØ I TELEMARK
Bø kommune	Rådhuset, Veaveien 50	8475	STRAUMSJØEN
Bømlo kommune	Kommunehuset	5430	BREMNES
Båtsfjord kommune	Postboks 610	9991	BÅTSFJORD
Dovre kommune	Kongsvegen 4	2662	DOVRE
Drammen kommune	Postboks 7500	3008	DRAMMEN
Drangedal kommune	Kommunehuset	3750	DRANGEDAL
Dyrøy kommune	Dyrøytunet 1	9311	BRØSTADBOTN
Dønna kommune	Solfjellsjøen	8820	DØNNA
Eid kommune	Rådhusvegen 11	6770	NORDFJORDEID
Eide kommune	Rådhusvegen 7	6490	EIDE
Eidfjord kommune	Simadalsvegen 1	5783	EIDFJORD
Eidsberg kommune	Ordfører Voldens vei 1	1850	MYSEN
Eidskog kommune	Postboks 94	2230	SKOTTERUD
Eidsvoll kommune	Postboks 90	2081	EIDSVOLL
Eigersund kommune	Postboks 580	4379	EGERSUND
Elverum kommune	Postboks 403	2418	ELVERUM
Enebakk kommune	Prestegårdsveien 4	1912	ENEBAKK
Engerdal kommune	Engerdalsveien 1794	2440	ENGERDAL
Etne kommune	Sjoarvegen 2	5590	ETNE
Etnedal kommune	Kommunehuset	2890	ETNEDAL
Evenes kommune	Postboks 43	8539	BOGEN I OFOTEN
Evje og Hornnes kommune	Kasernevegen 19	4735	EVJE
Farsund kommune	Postboks 100	4552	FARSUND
Fauske kommune	Postboks 93	8201	FAUSKE
Fedje kommune	Stormarkvegen 49	5947	FEDJE
Fet kommune	Postboks 100	1901	FETSUND
Finnmark fylkeskommune	Fylkeshuset, Postboks 701	9815	VADSØ
Finnøy kommune	Rådhuset	4160	FINNØY
Fitjar kommune	Postboks 83	5418	FITJAR

Fjaler kommune	Dalstunet 20	6963	DALE I SUNNFJORD
Fjell kommune	Postboks 184	5342	STRAUME
Flakstad kommune	Flakstadveien 371	8380	RAMBERG
Flatanger kommune	Miljøbygget	7770	FLATANGER
Flekkefjord kommune	Kirkegaten 50	4400	FLEKKEFJORD
Flesberg kommune	Lampelandhagan 7	3623	LAMPELAND
Flora kommune	Markegata 51	6900	FLORØ
Flå kommune	Sentrumsvegen 24	3539	FLÅ
Folldal kommune	Gruvvegen 7	2580	FOLLDAL
Forsand kommune	Kommunehuset	4110	FORSAND
Fosnes kommune	Servicekontoret	7856	JØA
Fredrikstad kommune	Postboks 1405	1602	FREDRIKSTAD
Frogn kommune	Postboks 10	1441	DRØBAK
Froland kommune	Frolandsveien 995	4820	FROLAND
Frosta kommune	Alstad	7633	FROSTA
Fræna kommune	Rådhuset	6440	ELNESVÅGEN
Frøya kommune	Postboks 152	7261	SISTRANDA
Fusa kommune	Postboks 24	5649	EIKELANDSOSEN
Fyresdal kommune	Klokkarhamaren 6	3870	FYRESDAL
Færder kommune	Postboks 250 Borgheim	3163	Nøtterøy
Førde kommune	Postboks 338	6802	FØRDE
Gamvik kommune	Postboks 174	9770	MEHAMN
Gaular kommune	Vadheimsvegen 15	6973	SANDE I SUNNFJORD
Gausdal kommune	Vestringsvegen 8	2651	ØSTRE GAUSDAL
Gildeskål kommune	Postboks 54	8138	INNDYR
Giske kommune	Rådhuset	6050	VALDERØYA
Gjemnes kommune	Kommunehuset	6631	BATNFJORDSØRA
Gjerdrum kommune	Postboks 10	2024	GJERDRUM
Gjerstad kommune	Gjerstadveien 1335	4980	GJERSTAD
Gjesdal kommune	Rettedalen 1	4330	ÅLGÅRD
Gjøvik kommune	Postboks 630	2810	GJØVIK
Gloppen kommune	Grandavegen 9	6823	SANDANE
Gol kommune	Gamlevegen 4	3550	GOL
Gran kommune	Rådhusvegen 39	2770	JAREN
Grane kommune	Industriveien 2	8680	TROFORS
Granvin herad	Postboks 13	5733	GRANVIN
Gratangen kommune	Nergårdveien 2	9470	GRATANGEN

Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Grong kommune	Postboks 162	7871	GRONG
Grue kommune	Grue rådhus	2260	KIRKENÆR
Gulen kommune	Eivindvikvegen 1119	5966	EIVINDVIK
Hadsel kommune	Rådhusgata 5	8450	STOKMARKNES
Halden kommune	Postboks 150	1751	HALDEN
Halsa kommune	Rådhuset Liabøen	6683	VÅGLAND
Hamar kommune	Postboks 4063	2306	HAMAR
Hamarøy kommune	Kommunehuset	8294	HAMARØY
Hammerfest kommune	Postboks 1224	9616	HAMMERFEST
Haram kommune	Storgata 19	6270	BRATTVÅG
Hareid kommune	Rådhusplassen 5	6060	HAREID
Harstad kommune	Postmottak	9479	HARSTAD
Hasvik kommune	Postboks 43	9593	BREIVIKBOTN
Hattfjelldal kommune	O.T.Olsens vei 3 A	8690	HATTFJELLDAL
Haugesund kommune	Postboks 2160	5504	HAUGESUND
Hedmark fylkeskommune	Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325	HAMAR
Hemne kommune	Trondheimsveien 1	7200	KYRKSÆTERØRA
Hemnes kommune	Sentrumsveien 1	8646	KORGEN
Hemsedal kommune	Hemsedalsvegen 2889	3560	HEMSEDAL
Herøy kommune	Postboks 274	6099	FOSNAVÅG
Herøy kommune	Herøy Rådhus	8850	HERØY
Hitra kommune	Rådhusveien 1	7240	HITRA
Hjartdal kommune	Saulandsvegen 414	3692	SAULAND
Hjelmeland kommune	Vågen	4130	HJELMELAND
Hobøl kommune	Elvestadveien 1000	1827	HOBØL
Hol kommune	Ålmannvegen 8	3576	HOL
Hole kommune	Viksveien 30	3530	RØYSE
Holmestrand kommune	Pb 312	3081	HOLMESTRAND
Holtålen kommune	Hovsletta	7380	ÅLEN
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Hornindal kommune	Postboks 24	6761	HORNINDAL
Horten kommune	Postboks 10	3191	HORTEN
Hurdal kommune	Minneåsvegen 3	2090	HURDAL
Hurum kommune	Nordre Sætrevei 1	3475	SÆTRE

Hvaler kommune	Storveien 32	1680	SKJÆRHALDEN
Hyllestad kommune	Hyllestad kommunehus	6957	HYLLESTAD
Hægebostad kommune	Birkeland	4595	TINGVATN
Høyanger kommune	Postboks 159	6991	HØYANGER
Høylandet kommune	Vargeia 1	7977	HØYLANDET
Hå kommune	Postboks 24	4368	VARHAUG
Ibestad kommune	Rådhuset, Kopparvika 7	9450	HAMNVIK
Inderøy kommune	Vennalivegen 7	7670	INDERØY
Indre Fosen kommune	Rådhusveien 13	7100	RISSA
Iveland kommune	Frikstadveien 20	4724	IVELAND
Jevnaker kommune	Kirkegata 6	3520	JEVNAKER
Jondal kommune	Folgefonnvegen 2	5627	JONDAL
Jølster kommune	Kommunehuset, Ospene 1	6843	SKEI I JØLSTER
Karasjok kommune	Raddeviessogeaidnu 4	9735	KARASJOK
Karlsøy kommune	Rådhuset	9130	HANSNES
Karmøy kommune	Rådhuset, Postboks 167	4291	KOPERVIK
Kautokeino kommune	Bredbuktnesvn. 6	9520	KAUTOKEINO
Klepp kommune	Postboks 25	4358	KLEPPE
Klæbu kommune	Postboks 200	7541	KLÆBU
Kongsberg kommune	Postboks 115	3602	KONGSBERG
Kongsvinger kommune	Postmottak	2226	KONGSVINGER
Kragerø kommune	Postboks 128	3791	KRAGERØ
Kristiansand kommune	Postboks 417 Lund	4604	KRISTIANSAND S
Kristiansund kommune	Postboks 178	6501	KRISTIANSUND N
Krødsherad kommune	Kommunehuset	3536	NORESUND
Kvalsund kommune	Rådhusv. 18	9620	KVALSUND
Kvam herad	Grovagjelet 16	5600	NORHEIMSUND
Kvinesdal kommune	Nesgata 11	4480	KVINESDAL
Kvinnherad kommune	Rådhuset	5470	ROSENDAL

Kviteseid kommune	Kviteseidgata 13	3850	KVITESEID
Kvitsøy kommune		4180	KVITSØY
Kvæfjord kommune	Bygdeveien 26	9475	BORKENES
Kvænangen kommune	Burfjord	9161	BURFJORD
Kåfjord kommune	Postboks 74	9148	OLDERDALEN
Larvik kommune	Postboks 2020	3255	LARVIK
Lavangen kommune	Nessveien 7	9357	TENNEVOLL
Lebesby kommune	Postboks 38	9790	KJØLLEFJORD
Leikanger kommune	Skrivarvegen 7	6863	LEIKANGER
Leirfjord kommune	Kommunehuset	8890	LEIRFJORD
Leka kommune	Lekatun	7994	LEKA
Lenvik kommune	Postboks 602	9306	FINNSNES
Lesja kommune	Postboks 53	2665	LESJA
Levanger kommune	Postboks 130	7601	LEVANGER
Lier kommune	Postboks 205	3401	LIER
Lierne kommune	Heggvollveien 6	7882	NORDLI
Lillehammer kommune	Postboks 986	2626	LILLEHAMMER
Lillesand kommune	Postboks 23	4791	LILLESAND
Lindesnes kommune	Postboks 183 Vigeland	4524	LINDESNES
Lindås kommune	Felles postmottak Kvernhusmyrane 20	5914	ISDALSTØ
Lom kommune	Sognefjellsveien 6	2686	LOM
Loppa kommune	Parkveien 1-3	9550	ØKSFJORD
Lund kommune	Moiveien 9	4460	MOI
Lunner kommune	Sandsvegen 1	2740	ROA
Lurøy kommune	Rådhuset	8766	LURØY
Luster kommune	Rådhuset	6868	GAUPNE
Lyngdal kommune	Postboks 353	4577	LYNGDAL
Lyngen kommune	Strandveien 24	9060	LYNGSEIDET
Lærdal kommune	Postboks 83	6886	LÆRDAL
Lødingen kommune	Postboks 83	8411	LØDINGEN
Lørenskog kommune	Postboks 304	1471	LØRENSKOG
Løten kommune	Postboks 113	2341	LØTEN
Malvik kommune	Postboks 140	7551	HOMMELVIK
Mandal kommune	Postboks 905	4509	MANDAL
Marker kommune	Postboks 114	1871	ØRJE
Marnardal kommune	Rådhuset, Heddeland	4534	MARNARDAL

Masfjorden kommune	Austfjordvegen 2724	5981	MASFJORDNES
Meland kommune	Postboks 79	5906	FREKHAUG
Meldal kommune	Kvamsveien 2	7336	MELDAL
Melhus kommune	Rådhuset	7224	MELHUS
Meløy kommune	Gammelveien 5	8150	ØRNES
Meråker kommune	Rådhuset	7530	MERÅKER
Midsund kommune	Utsidevegen 131	6475	MIDSUND
Midtre Gauldal kommune	Rådhuset	7290	STØREN
Modalen kommune	Postboks 44	5732	MODALEN
Modum kommune	Postboks 38	3371	VIKERSUND
Molde kommune	Rådhusplassen 1	6413	MOLDE
Moskenes kommune	Rådhuset	8390	REINE
Moss kommune	Postboks 175	1501	MOSS
Møre og Romsdal fylkeskommune	Postboks 2500	6404	MOLDE
Målselv kommune	Kommunehuset	9321	MOEN
Måsøy kommune	Torget 1	9690	HAVØYSUND
Namdalseid kommune	Gløttvegen 2	7750	NAMDALSEID
Namsos kommune	Postboks 333 Sentrum	7801	NAMSOS
Namsskogan kommune		7890	NAMSSKOGAN
Nannestad kommune	Teiealleen 31	2030	NANNESTAD
Narvik kommune	Postmottak	8512	NARVIK
Naustdal kommune	Postboks 43	6806	NAUSTDAL
Nedre Eiker kommune	Postboks 399	3051	MJØNDALEN
Nes kommune	Postboks 114	2151	ÅRNES
Nes kommune	Rukkedalsvegen 46	3540	NESBYEN
Nesna kommune	Movegen 24	8700	NESNA
Nesodden kommune	Postboks 123	1451	NESODDTANGEN
Nesseby kommune	Rådhuset	9840	VARANGERBOTN
Nesset kommune	Kråkholmvegen 2	6460	EIDSVÅG I ROMSDAL
Nissedal kommune	Kommunehuset, Treungvegen 398	3855	TREUNGEN
Nittedal kommune	Postboks 63	1483	HAGAN
Nome kommune	Ringsevja 30	3830	ULEFOSS

Nord-Aurdal kommune	Postboks 143	2901	FAGERNES
Norddal kommune	Postboks 144	6211	VALLDAL
Nord-Fron kommune	Nedregate 50	2640	VINSTRA
Nordkapp kommune	Postboks 403	9751	HONNINGSVÅG
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Nord-Odal kommune	Herredsveien 2	2120	SAGSTUA
Nordre Land kommune	Postboks 173	2882	DOKKA
Nordreisa kommune	Postboks 174	9156	STORSLETT
Nore og Uvdal kommune	Kommunehuset Rødberg	3630	RØDBERG
Notodden kommune	Postboks 193	3672	NOTODDEN
Nærøy kommune	Idrettsvegen 1	7970	KOLVEREID
Odda kommune	Opheimsgata 31	5750	ODDA
Oppdal kommune	Inge Krokanns vei 2	7340	OPPDAL
Oppegård kommune	Postboks 510	1411	KOLBOTN
Oppland fylkeskommune	Postboks 988	2626	LILLEHAMMER
Orkdal kommune	Postboks 83	7301	ORKANGER
Os kommune	Rytrøa 14	2550	OS I ØSTERDALEN
Os kommune	Postboks 84	5202	OS
Osen kommune	Kommunehuset	7740	STEINSDALEN
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
Osterøy kommune	Rådhusplassen 1	5282	LONEVÅG
Overhalla kommune	Svalivn. 2	7863	OVERHALLA
Porsanger kommune	Rådhuset, Postboks 400	9712	LAKSELV
Porsgrunn kommune	Postboks 128	3901	PORSGRUNN
Radøy kommune	Radøyvegen 1690	5936	MANGER
Rakkestad kommune	Postboks 264	1891	RAKKESTAD
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO I RANA
Randaberg kommune	Postboks 40	4096	RANDABERG
Rauma kommune	Vollan 8 A	6300	ÅNDALSNES
Re kommune	Postboks 123	3164	REVETAL
Rendalen kommune	Hanestadveien 1	2485	RENDALEN
Rennebu kommune	Kommunehuset	7391	RENNEBU
Rennesøy kommune	Postboks 24	4159	RENNESØY
Rindal kommune	Rindalsvegen 17	6657	RINDAL

Ringebu kommune	Hanstadgata 4	2630	RINGEBU
Ringerike kommune	Pb 123 Sentrum	3502	HØNEFOSS
Ringsaker kommune	Postboks 13	2381	BRUMUNDDAL
Risør kommune	Postboks 158	4952	RISØR
Roan kommune		7180	ROAN
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum	4001	STAVANGER
Rollag kommune	Vrågåvegen 10	3626	ROLLAG
Rygge kommune	Larkollveien 9	1570	DILLING
Rælingen kommune	Postboks 100	2025	FJERDINGBY
Rødøy kommune	Rødøy rådhus	8185	VÅGAHOLMEN
Rømskog kommune	Kommunehuset	1950	RØMSKOG
Røros kommune	Bergmannsgata 23	7374	RØROS
Røst kommune	Rådhuset	8064	RØST
Røyken kommune	Rådhuset	3440	RØYKEN
Røyrvik kommune	Kommunehuset	7898	LIMINGEN
Råde kommune	Skråtorpveien 2 A	1640	RÅDE
Salangen kommune	Postboks 77	9355	SJØVEGAN
Saltdal kommune	Kirkegata 23	8250	ROGNAN
Samnanger kommune	Tyssevegen 217	5650	TYSSE
Sande kommune	Postboks 300	3071	SANDE I VESTFOLD
Sande kommune	Rådhuset	6084	LARSNES
Sandefjord kommune	Postboks 2025	3202	SANDEFJORD
Sandnes kommune	Postboks 583	4305	SANDNES
Sandøy kommune	Harneshaug	6487	HARØY
Sarpsborg kommune	Postboks 237	1702	SARPSBORG
Sauda kommune	Postboks 44	4201	SAUDA
Sauherad kommune	Idunsvoll 3	3812	AKKERHAUGEN
Sel kommune	Botten Hansens gt 9	2670	OTTA
Selbu kommune	Gjelbakken 15	7580	SELBU
Selje kommune		6740	SELJE
Seljord kommune	Brøløsvegen 13 A	3840	SELJORD
Sigdal kommune	Borgestubakken 2	3350	PRESTFOSS
Siljan kommune	Postboks 16	3749	SILJAN
Sirdal kommune	Tonstadvegen 28, Rådhuset	4440	TONSTAD
Skaun kommune	Postboks 74	7358	BØRSA
Skedsmo kommune	Postboks 313	2001	LILLESTRØM
Ski kommune	Postboks 3010	1402	SKI
Skien kommune	Postboks 158	3701	SKIEN

Skiptvet kommune	Postboks 115	1806	SKIPTVET
Skjervøy kommune	Postboks 145	9189	SKJERVØY
Skjåk kommune	Moavegen 30	2690	SKJÅK
Skodje kommune	Rådhuset	6260	SKODJE
Skånland kommune	Postboks 240	9439	EVENSKJER
Smøla kommune	Postboks 34	6571	SMØLA
Snillfjord kommune	Krokstadøra	7257	SNILLFJORD
Snåsa kommune	Sørsivegen 6	7760	SNÅSA
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Fylkeshuset, Askedalen 2	6863	LEIKANGER
Sogndal kommune	Postboks 153	6851	SOGNDAL
Sokndal kommune	Gamleveien 20	4380	HAUGE I DALANE
Sola kommune	Postboks 99	4097	SOLA
Solund kommune	Kommunehuset	6924	HARDBAKKE
Songdalen kommune	Postboks 53	4685	NODELAND
Sortland kommune	Postboks 117	8401	SORTLAND
Spydeberg kommune	Stasjonsgata 35	1820	SPYDEBERG
Stange kommune	Postboks 214	2336	STANGE
Stavanger kommune	Postboks 8001	4068	STAVANGER
Steigen kommune	Leinesfjord	8283	LEINESFJORD
Steinkjer kommune	Postboks 2530	7729	STEINKJER
Stjørdal kommune	Postboks 133	7501	STJØRDAL
Stord kommune	Postboks 304	5402	STORD
Stordal kommune	Kommunehuset	6250	STORDAL
Stor-Elvdal kommune	Postboks 85	2481	KOPPANG
Storfjord kommune	Oldersletta 1	9046	OTEREN
Strand kommune	Postboks 115	4126	JØRPELAND
Stranda kommune	Øyna 13	6200	STRANDA
Stryn kommune	Tonningsgata 4	6783	STRYN
Sula kommune	Postboks 280	6039	LANGEVÅG
Suldal kommune	Eidsvegen 7	4230	SAND
Sund kommune	Postboks 23	5371	SKOGSVÅG
Sunndal kommune	Postboks 94	6601	SUNNDALSØRA
Surnadal kommune	Bårdshaugvegen 1	6650	SURNADAL
Sveio kommune	Postboks 40	5559	SVEIO
Svelvik kommune	Åsgaten 24	3060	SVELVIK
Sykkylven kommune		6230	SYKKYLVEN
Søgne kommune	Postboks 1051	4682	SØGNE
Sømna kommune	Kystveien 84 A	8920	SØMNA

Søndre Land kommune	Hovsbakken 1	2860	HOV
Sør-Aurdal kommune	Tingvollbakkin 15	2930	BAGN
Sørfold kommune	Rådhuset	8226	STRAUMEN
Sør-Fron kommune	Kommunevegen 1	2647	SØR-FRON
Sør-Odal kommune	Øgardsvegen 2	2100	SKARNES
Sørreisa kommune	Storveien 20	9310	SØRREISA
Sørum kommune	Postboks 113	1921	SØRUMSAND
Sør-Varanger kommune	Postboks 406	9915	KIRKENES
Tana kommune	Rådhusveien 24	9845	TANA
Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Time kommune	Postboks 38	4349	BRYNE
Tingvoll kommune	Kommunehuset	6630	TINGVOLL
Tinn kommune	Postboks 14	3661	RJUKAN
Tjeldsund kommune	Tjeldøyveien 800	9444	HOL I TJELDSUND
Tokke kommune	Storvegen 60	3880	DALEN
Tolga kommune	Kommunehuset	2540	TOLGA
Torsken kommune	Herredshusveien 11	9380	GRYLLEFJORD
Tranøy kommune	Vangsvikveien 298	9304	VANGSVIK
Troms fylkeskommune	Postboks 6600	9296	TROMSØ
Tromsø kommune	Postboks 6900	9299	TROMSØ
Trondheim kommune	Postboks 2300 Torgarden	7004	TRONDHEIM
Trysil kommune	Postboks 200	2421	TRYSIL
Træna kommune	Postboks 86	8770	TRÆNA
Trøgstad kommune	Postboks 34	1861	TRØGSTAD
Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2560	7735	STEINKJER
Tvedestrand kommune	Postboks 38	4901	TVEDESTRAND
Tydal kommune	Tydal kommune	7590	TYDAL
Tynset kommune	Torvgata 1	2500	TYNSET
Tysfjord kommune	Postboks 104	8591	KJØPSVIK
Tysnes kommune	Uggdalsvegen 301	5685	UGGDAL
Tysvær kommune	Postboks 94	5575	AKSDAL
Tønsberg kommune	Postboks 2410	3104	TØNSBERG
Ullensaker kommune	Postboks 470	2051	JESSHEIM
Ullensvang herad		5780	KINSARVIK

Ulstein kommune	Postboks 143	6067	ULSTEINVIK
Ulvik herad	Skeiesvegen 3	5730	ULVIK
Utsira kommune	Postboks 63	5547	UTSIRA
Vadsø kommune	Postboks 614	9811	VADSØ
Vaksdal kommune	Konsul Jebsens gate 16	5722	DALEKVAM
Valle kommune	Postboks 4	4747	VALLE
Vang kommune	Tyinvegen 5161	2975	VANG I VALDRES
Vanylven kommune	Rådhuset	6143	FISKÅ
Vardø kommune	Postboks 292	9951	VARDØ
Vefsn kommune	Postboks 560	8651	MOSJØEN
Vega kommune	Rørøyveien 10	8980	VEGA
Vegårshei kommune	Molandsveien 11	4985	VEGÅRSHEI
Vennesla kommune	Postboks 25	4701	VENNESLA
Verdal kommune	Postboks 24	7651	VERDAL
Verran kommune	Liavegen 1	7790	MALM
Vest-Agder fylkeskommune	Postboks 517 Lund	4605	KRISTIANSAND S
Vestby kommune	Postboks 144	1541	VESTBY
Vestfold fylkeskommune	Postboks 2163	3103	TØNSBERG
Vestnes kommune	Rådhuset	6390	VESTNES
Vestre Slidre kommune	Slidrevegen 16	2966	SLIDRE
Vestre Toten kommune	Postboks 84	2831	RAUFOSS
Vestvågøy kommune	Postboks 203	8376	LEKNES
Vevelstad kommune	Kommunehuset	8976	VEVELSTAD
Vik kommune	Postboks 134	6891	VIK I SOGN
Vikna kommune	Postboks 133 Sentrum	7901	RØRVIK
Vindafjord kommune	Rådhusplassen 1	5580	ØLEN
Vinje kommune	Vinjevegen 192	3890	VINJE
Volda kommune	Stormyra 2	6100	VOLDA
Voss kommune	Postboks 145	5701	VOSS
Værøy kommune	Sørland 33	8063	VÆRØY
Vågan kommune	Rådhuset	8305	SVOLVÆR
Vågsøy kommune	Postboks 294	6701	MÅLØY
Vågå kommune	Edvard Storms veg 2	2680	VÅGÅ
Våler kommune	Kjosveien 1	1592	VÅLER I ØSTFOLD
Våler kommune	Vålgutua 251	2436	VÅLER I SOLØR
Øksnes kommune	Storgata 27	8430	MYRE

Ørland kommune	Postboks 401	7129	BREKSTAD
Ørskog kommune	Rådhuset	6240	ØRSKOG
Ørsta kommune	Dalevegen 6	6153	ØRSTA
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG
Østre Toten kommune	Postboks 24	2851	LENA
Øvre Eiker kommune	Postboks 76	3301	HOKKSUND
Øyer kommune	Kongsvegen 325	2636	ØYER
Øygarden kommune	Øygarden rådhus, Ternholmvegen 2	5337	RONG
Øystre Slidre kommune	Bygdinvegen 1989	2940	HEGGENES
Åfjord kommune	Øvre Årnes 7	7170	ÅFJORD
Ål kommune	Torget 1	3570	ÅL
Ålesund kommune	Postboks 1521	6025	ÅLESUND
Åmli kommune	Gata 5	4865	ÅMLI
Åmot kommune	Rådhuset, Torget 1	2450	RENA
Årdal kommune	Statsråd Evensensveg 4	6885	ÅRDALSTANGEN
Ås kommune	Postboks 195	1431	ÅS
Åseral kommune	Gardsvegen 68	4540	ÅSERAL
Åsnes kommune	Rådhusgata 1	2270	FLISA

Akershus fylkeskommune	Postboks 1200 Sentrum	0107	OSLO
Aust-Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Finnmark fylkeskommune	Fylkeshuset, Postboks 701	9815	VADSØ
Hedmark fylkeskommune	Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325	HAMAR
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Møre og Romsdal fylkeskommune	Postboks 2500	6404	MOLDE
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8047	BODØ
Oppland	Postboks 988	2626	LILLEHAMMER

fylkeskommune			
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130 Sentrum	4001	STAVANGER
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Fylkeshuset, Askedalen 2	6863	LEIKANGER
Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Troms fylkeskommune	Postboks 6600	9265	TROMSØ
Trøndelag fylkes-kommune	Postboks 2560	7735	STEINKJER
Vest-Agder fylkeskommune	Postboks 517 Lund	4605	KRISTIANSAND
Vestfold fylkeskommune	Postboks 2163	3103	TØNSBERG
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG

Veileder om manuell foreløpig opptelling etter valgforskriften § 37a

Innhold

Innledning 2

Valgstyrets ansvar 2

Klargjøring til foreløpig manuell opptelling 3

Gjennomføring av foreløpig manuell opptelling 3

Kontrolltelling ved avvik 4

Valgdirektoratets rutine for stikkprøver 5

Protokollering 5

Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet fastsatte xx.02.19 en ny bestemmelse i valgforskriften om at den foreløpige opptellingen av stemmesedler skal skje ved manuell telling.

Forslaget var på høring vinteren 2018, og et stort flertall av de som leverte høringssvar var imot at den foreløpige opptellingen skulle skje manuelt. Hovedinnvendingene var at manuell opptelling ikke gir et mer riktig resultat enn maskinell opptelling, og at manuell telling er svært ressurskrevende for kommunene. Et flertall av høringsinstansene uttalte også at man må kunne forvente at det elektroniske valgsystemet sikres tilstrekkelig til at dette tiltaket ikke er nødvendig.

Departementet understreker at maskinell telling fremdeles vurderes som et godt og effektivt alternativ for endelig opptelling, spesielt for store kommuner. Valgdirektoratet jobber kontinuerlig med sikring av systemet, og systemet er godt testet i forkant av valggjennomføringen. Manuell foreløpig opptelling er ikke ment som en erstatning for gjennomføring av tekniske og fysiske sikkerhetstiltak i opptellingen. Det er derimot ingen IT-systemer som er uten sårbarheter, og det er umulig å garantere at en programvare er fullstendig sikker.

Å forskriftsfeste et krav om at den foreløpige opptellingen skal skje manuelt vil i større grad enn med dagens regelverk sikre to uavhengige opptellinger og derigjennom et korrekt opptellingsresultat. I tillegg vil to uavhengige opptellinger bidra til å gi legitimitet til valggjennomføringen. Manuell telling er en opptellingsmåte som er enkel å forstå og observere både for valgstyret som er ansvarlige for opptellingen, og for velgerne som skal være sikre på at valgresultatet er korrekt.

Departementet foreslo i høringsnotatet at ved et avvik mellom en foreløpig og en endelig maskinell opptelling, skulle en ny maskinell opptelling ikke foretas av de samme personene som foretok endelig opptelling første gang. Departementet har ikke fastsatt nærmere regler for hvordan kontrolltelling skal foretas i forskriften. Valgstyret må – som ansvarlig for opptellingen – ved avvik mellom de to opptellingene foreta en vurdering av hvorvidt avviket kan aksepteres, og i tilfelle det besluttes kontrolltelling, hvilke deler av opptellingen som skal foretas på nytt og hvordan denne skal foretas.

Denne veilederen inneholder regler og rutiner for gjennomføring av manuell foreløpig opptelling etter valgforskriften § 37a. Veilederen utdyper valgstyrets ansvar for gjennomføring av en kontrolltelling ved avvik. Veilederen skisserer også en anbefaling fra Valgdirektoratet om hvordan en manuell telling best kan gjennomføres, samt en rutine for gjennomføring av stikkprøvekontroller i opptellingen. Departementet stiller seg bak anbefalingene til Valgdirektoratet, og oppfordrer valgstyrene å følge disse rutinene.

Valgstyrets ansvar

Valgstyret i kommunen er ansvarlig for opptelling av stemmesedler, jf. valgloven § 10-4 første ledd. Opptelling skal skje ved opptelling i to omganger, en foreløpig og en endelig opptelling. Det følger av valgstyrets ansvar for å sørge for et korrekt opptellingsresultat at det ved for store avvik mellom foreløpig og endelig opptelling vil medføre at det må gjennomføres en ny kontrolltelling.

Det følger av valgloven § 10-6 første ledd andre setning at valgstyret skal føre tilsyn med den endelige opptellingen. All opptelling som foretas i annen kommune eller hos fylkesvalgstyret, skal skje under valgstyrets tilsyn, jf. valgforskriften § 40.

Klargjøring til foreløpig manuell opptelling

For å sikre at det foreløpige resultatet er klart så raskt som mulig anbefaler departementet at kommunene forbereder opptellingen grundig før valgdagen, og starter opptellingen så tidlig som mulig på valgdagen. Valgmedarbeiderne har taushetsplikt, det vil si at de har en plikt til å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger fra denne klargjøringen.

Kommunene kan før valgdagen gjøre alle aktiviteter som regnes som klargjøring for manuell opptelling mandag. Dette innebærer blant annet åpning av stemmeseddelkonvolutter, sortering av stemmesedler i bunker og klargjøring av stemmesedler i esker. Valgstyret må sørge for at ingen uvedkommende får tilgang til stemmesedlene. Det vises til at Valgdirektoratet har publisert en veileder for fysisk sikring av lokaler og teknisk utstyr.

Gjennomføring av foreløpig manuell opptelling

Forskriftens bestemmelse om foreløpig manuell opptelling i § 37a presiserer reglene i valgloven § 10-4 femte ledd og § 10-5 om opptelling av stemmesedler.

I henhold til valgloven § 10-4 femte ledd skal stemmesedler telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling. Dette gjelder både stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgting.

Etter forskriften § 37a må den foreløpige opptellingen av stemmesedler ved valgene gjøres manuelt. Dette gjelder både stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgting.

Med manuell opptelling menes telling for hånd uten bruk av maskiner. Opptelling ved bruk av maskiner som ikke er tilkoblet internett, anses ikke som manuell telling.

Valgloven § 10-5 første ledd beskriver at den foreløpige opptellingen av stemmesedler avgitt på forhånd skal starte senest fire timer før stemmegivningen er avsluttet ved samtlige valglokaler i kommunen, dersom dette kan skje uten å stride mot prinsippet om hemmelig valg. I motsatt fall skal den starte så snart samtlige forhåndsstemmegivninger er godkjent. Opptellingen kan ikke starte før valgdagen mandag.

Valgresultatet skal ikke på noen måte offentliggjøres før tidligst kl. 21 på valgdagen, jf. valgloven § 9-9. Valgstyret må sørge for at opptellingsrutinene utformes slik at resultater fra forhåndsstemmegivningen ikke blir kjent før denne fristen.

Den foreløpige manuelle opptelling av stemmesedler avgitt på valgting skal starte så snart som mulig etter at stemmegivningen på valgtinget er avsluttet, jf. valgloven § 10-5 andre ledd.

Valgdirektoratet anbefaler følgende rutine til hvordan manuell telling best kan gjennomføres:

- Tøm urner og åpne eventuelle konvolutter.
- Brett ut alle stemmesedler og fordel dem i partibunker.
- Det er ofte effektivt å først gjennomføre en grovsortering der de partiene med flest stemmer sorteres ut i egne bunker.
- Partiene med færrest stemmer legges samlet i en bunke som finsorteres etterpå.
- Ha en gjennomgang av partibunkene for å luke ut feilsortering.

- Tvilsomme stemmer (f.eks. sedler som mangler stempel) skal sorteres i egen bunke. Stemmesedler det er tvil om kan godkjennes, skal legges til side og holdes utenfor opptellingen, jf. valgloven § 10-5 fjerde ledd. Eventuelle godkjente stemmesedler blant disse tas med i den endelige opptellingen. Antall stemmesedler som er lagt til side etter denne bestemmelsen skal imidlertid protokolleres i henhold til fastsatt formular.
- Når sedlene er sortert på parti, kan det være lurt å samle stemmesedler i bunker à 50 eller 100.
- For å få en så korrekt manuell telling som mulig, anbefales det å sitte sammen to og to og kontrollere hverandres opptelling.
- Til slutt summeres stemmene opp og resultatet registreres i EVA.

Kontrolltelling ved avvik

Det følger som nevnt ovenfor av valgstyrets ansvar for et korrekt opptellingsresultat at for store avvik mellom foreløpig og endelig opptelling vil medføre at det må gjennomføres en ny kontrolltelling. Dette gjelder uavhengig av om opptellingen skjer kun manuelt eller manuelt og maskinelt, og er ikke en endring fra tidligere valg.

I den foreløpige opptellingen telles det hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste, jf. valgloven § 10-5 femte ledd. I den endelige opptellingen telles disse stemmesedlene på nytt. I tillegg telles godkjente stemmesedler som ikke ble tatt med i den foreløpige opptellingen, jf. § 10-6 andre ledd.

Med avvik menes differansen mellom antall stemmesedler avgitt til hver liste i den foreløpige og endelige opptellingen. Det må ses bort fra godkjente stemmesedler som ikke ble talt med i den foreløpige opptellingen.

Ved den endelige opptelling av stemmesedler til kommunestyrevalget registreres også rettingene velgerne har gjort på stemmesedlene, jf. § 10-6 tredje ledd. Valgstyret har også ansvaret for at rettingene som registreres er korrekte, og må også sørge for en kontroll av disse ved mistanke om at det har skjedd feilregistreringer.

Ved den endelige opptellingen ved fylkestingsvalg og stortingsvalg er det fylkesvalgstyret som i forbindelse med valgoppgjøret registrerer rettingene velgerne har gjort på stemmesedlene. Fylkesvalgstyret må sørge for en kontroll av disse, dersom det mistenkes at det har skjedd feilregistreringer. Valgdirektoratet anbefaler at valgstyrer og fylkesvalgstyrer gjennomfører og dokumenterer stikkprøver for registrering av personstemmer, som beskrevet under. Departementet støtter anbefalingene.

Ved en gjennomgang av avvik anbefales det å se etter systematiske endringer mellom de to tellingene. Valgstyret må vurdere hvilke avvik som kan aksepteres mellom foreløpig og endelig opptelling. Dette vil også kunne avhenge av størrelse på stemmekretsene. Det er ikke nødvendig å telle alle stemmekretsene i kommunene på nytt, dersom avviket kan identifiseres i én eller flere stemmekretser. Denne praksisen gjelder uavhengig av opptellingsmetode.

Kontrolltellingen skal gjennomføres på den måten valgstyret bestemmer. Valgstyret må vurdere hvorvidt kontrolltellingen bør gjennomføres manuelt eller maskinelt.

Valgdirektoratet anbefaler kommuner som velger å gjennomføre en maskinell kontrolltelling å sørge for en beredskapsløsning, slik at man har mulighet til å ha minimum to arbeidsstasjoner ved behov.

På denne måten vil man kunne gjennomføre kontrolltellingen med både nytt personell og ny maskinvare.

Valgdirektoratets rutine for stikkprøver

Ved maskinell kontrolltelling, der partifordelingen sammenlignes med tidligere maskinell opptelling, anbefaler Valgdirektoratet at kommunene følger en rutine for håndtering av stikkprøver. Manuelle stikkprøver kan avdekke systematiske avvik som et resultat av kompromittering eller feil i programvaren. Ved å gjennomføre og dokumentere stikkprøver underveis i telleprosessen, skapes det i tillegg etterprøvbar dokumentasjon på den maskinelle telleprosessens integritet.

En kasse med stemmesedler vil normalt kunne utgjøre en stikkprøve. Hver stikkprøve (kasse) bør inneholde minimum 70 stemmesedler. Stikkprøvene skal gjøres på tilfeldig valgte tidspunkt i opptellingen, og på tilfeldige valgte opptellingsstasjoner.

Den manuelle tellingen av stikkprøven (kassen) kontrolleres opp mot tilsvarende utsnitt (kasse) i telleresultat i EVA Skanning. Systemstøtte for dette vil bli utviklet.

Et eksempel på denne prosessen er som følger:

• Et antall kasser merkes fysisk som kandidater for stikkprøver under forberedelsen av opptellingen. Kassene som merkes som kandidater for stikkprøver må minimum inneholde 70 stemmesedler.

• Når markert kasse er skannet, telles denne deretter manuelt.

• Partifordeling fra stikkprøvetelling sammenliknes med partifordelingen fra den maskinelle tellingen av den gitte kassen og dokumenteres med tidspunkt gjennomført, samt eventuelle avvik.

• Det er ingen grunn til å avbryte opptelling og overføring i påvente av at stikkprøver gjennomføres – de kan gjennomføres i parallell med pågående opptellingsprosess og kvitteres ut etterskuddsvis.

Dersom det er avvik mellom tellingen og stikkprøvekontrollen, anbefales det en ny telling, der man bytter arbeidsstasjon.

Protokollering

Etter valgloven § 10-7 skal både stemmestyrene, valgstyret og fylkesvalgstyret føre protokoll i forbindelse med gjennomføringen av valg. Ifølge valgforskriften § 41 skal administrative forhold, mottak og behandling av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling, valgoppgjør og kontroll protokolleres i fastsatt formular. Protokollene hentes ut fra EVA, der de omtales som møtebøker.

Protokollene skal sikre at valget er etterprøvbart og at det er gjennomført i henhold til regelverket, og er grunnlaget for kontroll og godkjenning av valget etter valgloven kapittel 13.

Valgstyrenes møtebøker er offentlige dokumenter, men har tradisjonelt sett kun vært tilgjengelig for offentligheten på den enkelte kommunes hjemmesider. Som et ledd i å styrke åpenheten rundt valget, vil møtebøkene fra 2019 publiseres på en samleside på valg.no og på departementets nettsider. Departementet vil understreke viktigheten av at avvik i opptellingen skal grunngis i møteboken.

Fra:	Sørlie Cathrine <Cathrine.Sorlie@kmd.dep.no>
Sendt:	fredag 15. februar 2019 13:28
Emne:	18/4073-96 Endringer i valgforskriften
Vedlegg:	Endringer i valgforskriften(971551)(1).pdf; Veileder for manuell opptelling(971658).pdf

Se vedlagte saksdokumenter.

Frå valstyret i _____ kommune. XiM (sett x): _____

Liste:	**Antal:**
Arbeiderpartiet	
Demokratene	
Fremskrittspartiet	
Helsepartiet	
Høyre	
Kristelig Folkeparti	
Kystpartiet	
Liberalistene	
Miljøpartiet De Grønne	
Partiet De Kristne	
Pensjonistpartiet	
Piratpartiet	
Rødt	
Senterpartiet	
SV - Sosialistisk Venstreparti	
Venstre	
Alliansen	
Kystpartiet	
Samfunnspartiet	
Norges Kommunistiske Parti	
Nordmørslista	
Sunnmørslista Tverrpolitisk liste for Sunnmøre	
Uavhengig valliste for Sunnmøre	
Blanke (NB! Husk å fylle ut antall)	

Leiar av valstyret

Namn:	
E-postadresse.:	
Tlf.nr.	

Sekretær for valstyret

Namn:	
E-postadresse.:	
Tlf.nr.	

Namn:	
E-postadresse.:	
Tlf.nr.	

Retur til: kari.rundmo@mrfylke.no

Fra: Kari Rundmo <kari.rundmo@mrfylke.no>
Sendt: onsdag 20. februar 2019 09:57
Til: aaslaug.soreide@aukra.kommune.no; jakob.strand@aure.kommune.no; Berit Hannasvik; merete.rodal@frana.kommune.no; Karin Vea Sæther; liv.lillevevang@gjemnes.kommune.no; helga.boe@hareid.kommune.no; hilde.skinnes@heroy.kommune.no; toril.skram@kristiansund.kommune.no; marianne.lianes@molde.kommune.no; britt.rakvag.roald@molde.kommune.no; Bente Osvik; tck@sande-mr.kommune.no; oddrun.skomsoey@smola.kommune.no; evom@stranda.kommune.no; Åge Erstad Remvik; jorunn.telstad@sunndal.kommune.no; gunhild.eidsli@surnadal.kommune.no; elisabeth.opsvik@sykkylven.kommune.no; bjorn.sletbakk@tingvoll.kommune.no; svein.arne.orvik@ulstein.kommune.no; kare.kvangarsnes@vanylven.kommune.no; hilde.rekdal@vestnes.kommune.no; inger.johanne.johnsen@volda.kommune.no; eldar.oye@orsta.kommune.no; Irene Kalstad Aase; Aukra Kommune; Aure Kommune; Averøy Kommune; Post giske kommune; Gjemnes Kommune; Herøy Kommune; Kristiansund Kommune; Postmottak Norddal kommune; Rauma Kommune; Smøla Kommune; Stordal Kommune; Stranda Kommune; Postmottak Sula; Sunndal Kommune; Surnadal Kommune; Sykkylven Kommune; Tingvoll Kommune; Ulstein Kommune; Vanylven Kommune; Vestnes Kommune; Volda Kommune; Postmottak Ålesund; Ørsta Kommune; postmottak hareid; postmottak@sande-mr.kommune.no
Emne: Stemmesedlar til fylkestingvalet 2019
Vedlegg: Til kommunene - hvor mange stemmesedler.docx

Hei

Vallova § 7-1 fastset at fylkesvalstyret har ansvar for at det blir trykt stemmesedlar for alle godkjende vallister i fylket før førehandsrøysting tek til innanriks, dvs. før 10. august 2019.

Vi ber om at valstyra vurderer kor mange stemmesedlar av kvar liste og kor mange blanke stemmesedlar det er behov for i kommunen (både røysting på valtinget og førehandsrøysting må takast med i vurderinga).

Vi har per i dag ikkje oversikt over talet på vallister i Møre og Romsdal.
Partia som er lista opp i vedlegget er henta frå nettsida til val.no: https://valg.no/kommunestyre--og-fylkestingsvalget-2019/lister-og-partier/partier-som-kan-stille-liste-etter-forenklet-regelverk/
I tillegg har vi satt opp lister frå Møre og Romsdal som har fått tilsendt mal for listeforslag.

Svarfrist blir sett til 10. april 2019 – e-post til: kari.rundmo@mrfylke.no

Kari Rundmo
konsulent

organisasjonsavdelinga – administrativ seksjon
Møre og Romsdal fylkeskommune

Tlf. 71 28 01 58/415 69 967
kari.rundmo@mrfylke.no
mrfylke.no

Møre og Romsdal
fylkeskommune